

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Закарпатський музей народної архітектури та побуту
Мукачівський історичний музей «Замок Паланок»
Український інститут національної пам'яті
Закарпатська академія мистецтв Львівський національний
університет імені Івана Франка
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Відокремлений структурний підрозділ ЗВО «Відкритий міжнародний
університет розвитку людини «Україна» Дубенська філія

СУЧАСНІ ПРАКТИКИ МУЗЕЙНОЇ, АРХІВНОЇ ТА БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

Збірник тез доповідей

I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

6 лютого 2026 року

Мукачево – 2026

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(Протокол № 2 від 25 березня 2026 р.)*

Редакційна колегія:

Туріс І. Ю. – кандидатка філологічних наук, доцентка, проректорка з науково-педагогічної роботи Мукачівського державного університету;

Коробка Ю. В. – кандидатка історичних наук, доцентка, в.о. завідувача кафедри готельно-ресторанної та музейної справи Мукачівського державного університету;

Романишин Ю. Л. – докторка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри документознавства та інформаційної діяльності Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу;

Постельжук О. М. – кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка, завідувачка кафедри інформаційних та комп'ютерних технологій відокремленого структурного підрозділу ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Дубенська філія;

Мовчан К. М. – директорка наукової бібліотеки, старша викладачка кафедри готельно-ресторанної та музейної справи Мукачівського державного університету;

Моргун А. В. – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри готельно-ресторанної та музейної справи Мукачівського державного університету.

Тези доповідей представлені в авторській редакції. Відповідальність за якість публікацій, достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори.

C59

Сучасні практики музейної, архівної та бібліотечної справи: збірник тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 6 лютого 2026 року. Мукачево: РВВ МДУ, 2026. 140 с.

Збірник містить тези доповідей I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні практики музейної, архівної та бібліотечної справи», які висвітлюють актуальні проблеми збереження, комплектування, обліку та популяризації культурної спадщини в умовах воєнних викликів і цифрової трансформації.

Видання призначене для науковців, викладачів, здобувачів освіти, працівників музеїв, архівів, бібліотекарів та інших практичних фахівців.

***НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «СТАРТАПИ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВ» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В13
БІБЛІОТЕЧНА, ІНФОРМАЦІЙНА ТА АРХІВНА СПРАВА***

Бібліотеки й архіви під час війни найчастіше асоціюються наразі зі збереженням фондів, оцифруванням, описом, доступом і безпекою, але є виклик, який не завжди потрапляє в фокус професійної освіти: сучасна бібліотека чи архів дедалі частіше має діяти як команда, що створює й масштабує сервіс для громади – з обмеженими ресурсами та у партнерствах. Саме тому в підготовці здобувачів спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» доречною стає дисципліна, що розвиває підприємницьке мислення як професійну компетентність [1; 2].

На перший погляд, вибіркова дисципліна «Стартапи в галузі культури і мистецтв» може здаватися далекою від бібліотечно-архівної освіти: ніби вона більше про бізнес або креативні індустрії, а не про стандарти опису, фонди чи архівні технології. Насправді ж саме бібліотеки, архіви й інформаційні служби сьогодні продукують культурні та освітні продукти у цифровому середовищі: електронні бібліотеки й цифрові архіви, онлайн-виставки, сервіси довідок, краудсорсингові колекції пам'яті, сервіси підтримки ВПО та УБД. У всіх цих випадках фахівець спеціальності В13 фактично працює з повним циклом «створення цінності»: від виявлення потреби до розроблення прототипу сервісу, його тестування, комунікації з аудиторіями та пошуку ресурсів на сталість [3].

Стартап-логіка в бібліотечно-архівному контексті є інструментом прискореного проектування корисних для громади сервісів і рішень – з етичними обмеженнями, чутливістю до травми, відповідальністю за культурну спадщину, правами інтелектуальної власності та безпекою даних. Європейська рамка EntreComp прямо визначає підприємливість як здатність перетворювати ідеї на цінність для інших – фінансову, соціальну або культурну [4]. Отже, для здобувачів освіти В13 ця дисципліна дає інструменти для узгодження місії культурної інституції та практики управління змінами в ній.

Аргумент на користь інтеграції таких підходів у професійну освіту посилюють і прогнози щодо трансформації компетентностей на ринку праці: зростає значення аналітичного мислення, креативності, лідерства, соціального впливу, стійкості та здатності швидко навчатися [5]. Для здобувача В13 це означає, що потрібно уміти запустити сервіс, переконати стейкхолдерів, домовитися про партнерство, пояснити цінність цифрового продукту, зібрати зворотний зв'язок і довести рішення до працюючої практики.

Досвід упровадження дисципліни «Стартапи в галузі культури і мистецтв» в освітній процес Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Маріупольського державного університету (м. Київ) демонструє її потенціал як практикоорієнтованого інструменту формування підприємницьких soft skills [8]. Рекомендації ОЕСД щодо підприємницької освіти підкреслюють, що найкращі результати дає навчання через практику, взаємодію з реальним середовищем і рефлексію досвіду [6].

Для спеціальності В13 доцільно подавати дисципліну в контексті бібліотечно-архівних завдань. Наприклад, стартап-ідеями можуть бути: сервіс швидкої цифрової довідки для громади; «цифрова поліція» локальної нематеріальної спадщини; прототип електронної колекції сімейних архівів ВПО; мікросервіс для шкільної медіаграмотності; онлайн-виставка архівних документів із пояснювальними матеріалами; інклюзивний навігаційний сервіс доступності простору й фондів. Такі проекти одночасно тримають фокус на професійних стандартах (опис, метадані, облік, юридичні аспекти, довготривале збереження) і тренують підприємливість як здатність реалізувати задум у реальному середовищі.

Окремо слід підкреслити, що підприємницькі soft skills у В13 мають «подвійну» природу. З одного боку, це універсальні компетентності комунікації, командної взаємодії, лідерства, відповідальності. З іншого – це специфічна «польова» підприємливість культурної інституції: уміння працювати з партнерствами, грантами, аудиторіями, репутацією, авторським правом і нематеріальними активами. Аналітичні матеріали про підприємницьку освіту в креативних індустріях в Україні окремо наголошують на потребі навчати майбутніх фахівців комерціалізації, менеджменту, партнерств та залучення ресурсів [7] – і це резонує з викликами бібліотек і архівів у воєнний час.

Важлива умова ефективності – оцінювання, яке вимірює сформованість практичних дій. Доцільно оцінювати: 1) якість проблематизації та коректність

опису аудиторії; 2) логіку ціннісної пропозиції й відповідність етичним нормам; 3) життєздатність прототипу та план тестування; 4) аргументованість ресурсної моделі; 5) командну взаємодію та публічну презентацію. Українські дослідження з формування soft skills у вищій освіті підкреслюють ефективність інтерактивних і проектних методів, де результат виникає в діяльності, співпраці та саморефлексії [9; 10].

Отже, дисципліна «Стартапи в галузі культури і мистецтв» може бути продуктивно запроваджуватися для підготовки здобувачів спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» як інструмент модернізації професійної освіти. Її практична цінність – у тому, що вона вчить майбутнього фахівця запускати сервіс, який робить культурну спадщину доступною та потрібною громаді. Перспективним напрямом подальших досліджень є вимірювання результатів навчання за логікою EntreComp та зіставлення ефектів дисципліни для різних освітніх програм спеціальності у контексті цифрової трансформації бібліотечно-архівної сфери.

Список використаних джерел

1. Фахове випробування з спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа». Одеська політехніка: офіційний сайт. URL: <https://op.edu.ua/fahove-vyprobuvannya-z-specialnosti-029-informaciyna-bibliotечna-ta-arhivna-sprava> (дата звернення: 03.02.2026).
2. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України від 12.12.2018 № 1378. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-029-informacijna-bibliotечna-ta-arhivna-sprava-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vishoyi-osviti> (дата звернення: 03.02.2026).
3. Матвієнко О., Цивін М. «Цифрові трансформації» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2021. Т. 4, № 2. С. 146–158. URL: <https://doi.org/10.31866/2617-796X.4.2.2021.247473> (дата звернення: 03.02.2026).
4. Vasigalupo M., Kampylis P., Punie Y., Van den Brande G. EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. URL: <https://dx.doi.org/10.2791/160811> (date of access: 03.01.2026).
5. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2023. URL: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/> (date of access: 03.01.2026).
6. Lackéus M. Entrepreneurship in Education: What, Why, When, How. OECD Local Economic and Employment Development (LEED) Papers. 2015/06. URL: https://www.oecd.org/en/publications/entrepreneurship-in-education_cccac96a-en.html (date of access: 03.01.2026).
7. Підприємницька освіта в креативних індустріях в Україні 2022: аналітичний звіт. British Council in Ukraine. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/creative_education_in_creative_industries_ukraine_ukr.pdf (дата звернення: 03.01.2026).

8. Кудлай В. Вибіркова дисципліна «Стартапи в галузі культури і мистецтв» як практикоорієнтований інструмент формування підприємницьких soft skills. *Депонований рукопис статті*. 2025.

9. Ткаченко Н., Ольшанський О. Розвиток soft skills сучасного фахівця в закладі вищої освіти. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 185–191. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-185-191> (дата звернення: 03.01.2026).

10. Цілина М. Формування soft skills і компетенцій у здобувачів вищої освіти як підґрунтя адаптації майбутніх фахівців до професійної діяльності. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2023. Вип. 11. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282675> (дата звернення: 03.01.2026).

УДК 002.1(=162.1):930.25(477.41)(043.2)

Тетяна КУРЧЕНКО
м. Київ

ДОКУМЕНТИ ПОЛЬСЬКИХ ГРОМАД В ПРОЄКТАХ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Україна з давніх давен є багатонаціональним державним утворенням. Крім титульного українського народу на її теренах проживають представники 130 національностей та народностей. Саме їх взаємодія і переплетення культурних традицій дали Україні таку різнобарвну палітру політичних думок, літературного і поетичного слова, розмовних говірок, народної творчості, кухні, ремесел. Представники різних народів мали свій шлях до України, часом непростий і трагічний. Це і переселення під орудою імперських режимів, і пошуки землі та кращого місця під сонцем, переміщення внаслідок воєн і полону, тощо. Всі хто залишився серед українців, поєднали з Україною свої долі, розділили з нею злети і негаразди, стали вважати її своєю другою Батьківщиною.

Київщина – одна з найбільш багатонаціональних областей України, на території якої сьогодні проживають представники понад 120 національностей з притаманною їм етнокультурою та релігією, усталеними звичаями. Четвертою за чисельністю є польська громада, яку представляють 8 громадських організацій і об'єднань [1]. Історично так склалося, що сумісне проживання польського і українського населення не завжди було сповнене спокою і порозуміння. Були періоди загострення відносин і національних образ, що частіше за все інспірувались і підігрівались імперськими режимами у власних інтересах. Були